

NORMALITAT A L'IES

Antònia Santandreu,
mestra i responsable del taller de llengua i
cultura de l'IES Berenguer d'Anoia d'Inca

Amb tota naturalitat rebem l'adolescent que ve de Senegal, de Marroc, de Brasil, d'Equador, d'Alemanya, de Colòmbia o de Xina.

-Bon dia i benvingut! Sent amb la nostra llengua i comença a habitar-se als sons que l'acompanyaran mentre sigui per aquí. És natural la seva arribada, com ho ha estat la de companys nous de tot arreu (Mallorca segueix sent terra de pas i de rebuda) i l'aula d'acolliment i el taller de llengua i cultura li obren les portes com ho han fet amb tots aquells que arribaren abans, ara ja fa molts d'anys. Com és normal aprendrà primer la llengua pròpia del lloc on viu, la llengua catalana; i accelerarem el seu aprenentatge a l'aula o al taller durant el temps que li sigui necessari; a més a més d'allò que anirà aprenent a l'aula de referència amb el grup classe i, sense forçar situacions, s'anirà adaptant a la gent del centre.

El tutor o la tutora el presentaran al grup i el professorat d'àrea el tindrà en compte. Sempre hi haurà companys que li aclariran dubtes i l'acompanyaran a l'hora de canviar de classe o d'anar al pati. El grup de voluntariat lingüístic farà la resta i durant els esplais tindrà la possibilitat d'estar amb al·lots i al·lotes de cursos més alts que l'ajudaran a resoldre qüestions, que riuran amb ell, que xerraran amb ell sobre qualsevol tema, en definitiva, el faran sentir-se més segur.

I passaran els mesos, i un bon dia aquella criatura tímida i plena de pors que va arribar al centre a

principi d'any, ja té prou confiança en ella mateixa com per intervenir en alguna petita activitat a la classe. Un miracle? No, una suma d'esforços per convertir la nostra llengua, els nostres costums, la

“La NORMALITZACIÓ és possible, si tenim els mitjans necessaris, la formació adequada i prou fe en nosaltres mateixos i podem comptar amb la confiança de les persones i institucions.”

nostra manera de treballar i fer festa, la nostra cultura en ***la cosa més normal d'aquest món.***

La llengua és el nucli del grup, el que tenim en comú, sigui d'on sigui l'alumnat, per relacionar-nos, és la llengua. Si volem comunicar-nos necessitem parlar en català. Per tant, quan hi ha necessitat s'aprèn el que no se sap. Aquest és el truc: ***necessitat***. Si en la societat necessitàssim el català per comunicar-nos, no farien falta campanyes de promoció. Dins el centre igual, si tothom parlàs en català, els nouvinguts en tendrien prou amb un any d'anar al taller per ajudar al canvi, accelerar l'aprenentatge de la llengua i per a suport personal. Però al mateix pati ja es troben molts parlants castellans, i a fora, Déu n'hi do!

Així es viu la diversitat a l'IES Berenguer d'Anoia, la vida quotidiana, sense estridències, amb la normalitat que sempre havíem desitjat. La NORMALITZACIÓ és possible, si tenim els mitjans necessaris, la formació adequada i prou fe en nosaltres mateixos i podem comptar amb la confiança de les persones i institucions.

El problema ve quan arriben dia a dia nouvinguts a balquena i no es tenen ni els mitjans necessaris, ni el personal suficient, ni el suport oportú, quan no es té taller de llengua per a alumnes de llengües no romàniques, ni aula d'acollida, ni personal de suport etc, és el cas de molts centres de ciutat que, a més a més de trobar-se en una situació molt més desnormalitzadora, a l'aula, al pati i sobretot al carrer, no disposen de cap tipus de ajuda per fer front a l'atenció que aquest alumnat requereix.

Foto cedida per Antònia Santandreu

Què feim i com ho feim al nostre centre per aconseguir la normalitat? Fa nou anys que vàrem iniciar un pla d'acollida lingüística i cultural per a alumnat d'incorporació tardana. El principi no va ser fàcil, ningú no sabia com envestir la diversitat de l'aula, que s'havia multiplicat amb l'arribada d'estrangers, molts d'ells procedents de països de llengües no romàniques. Les persones que hi volíem treballar no en sabíem, ni trobàvem gent experimentada que ens pogués orientar, ni materials adients per poder utilitzar. Amb el temps i el treball hem anat teixint una manera de tractar el tema fins al punt de pensar que estam arribant a la normalitat en molts d'aspectes. Avui aquest alumnat no té problemes de comportament, està integrat dins l'aula fins a sentir-s'hi còmode, compleix les normes establertes, comença a demanar allò que no entén i a tenir algun amic o amiga d'aquí, juga a futbol al pati, participa en els actes del centre i en les sortides del grup de referència, el segon any pot anar fent les activitats adaptades amb el grup i avança en els estudis segons les seves possibilitats. Tenim una exalumna marroquina a la UIB, una altra a Batxillerat, una sahrauí a quart amb molt bons resultats acadèmics, n'hi ha uns quants que han aconseguit el títol d'ESO, ja sigui en els cursos ordinaris o en els de Diversificació Curricular; altres s'han derivat a Iniciació professional i aquest any a

PQPI (Programes de Qualificació Professional Inicial). Aquestes són mesures que s'utilitzen per atendre necessitats diverses de l'alumnat en general. Per tant això és normal, aquest alumnat té unes necessitats d'atenció i aprenentatge de la llengua pròpia en la qual s'ha d'entendre i ha d'estudiar, i de temps per avesar-se al canvi de país, llengua i cultura. Si té cobertes aquestes necessitats respon, en la mesura que li permet la seva aptitud.

“L'alumnat acudeix al taller de sis a 15 hores el primer any i de dues a deu el segon, depèn de les necessitats o la disponibilitat de la mestra...”

Per atendre l'alumnat d'incorporació tardana al nostre centre tenim dues mesures extraordinàries:

L'aula d'acolliment que atén alumnat procedent de països de llengües romàniques, majoritàriament sud-americans. El responsable és un professor del departament de català, hi dedica deu hores setmanals. L'alumnat acudeix a l'aula de dues a sis hores, segons les necessitats o la disponibilitat del professor amb l'objectiu d'accelerar l'aprenentatge del català per poder seguir els estudis iniciats al seu país.

Foto cedida per Antònia Santandreu

El taller de llengua i cultura que atén alumnat procedent de països de llengües no romàniques, majoritàriament, magribins. La responsable és una mestra del departament d'orientació, hi dedica tota la jornada laboral. L'alumnat acudeix al taller de sis a quinze hores el primer any i de dues a deu el segon, depèn de les necessitats o la disponibilitat de la mestra, amb l'objectiu d'accelerar l'aprenentatge del català per començar a entendre les primeres paraules, conèixer l'alfabet llatí, aprendre els hàbits, normes i costums i, amb el temps, poder iniciar o continuar els estudis acadèmics. Al taller només usam una llengua, el català, i durant el primer any d'arribada només estudiaran formalment el català, a partir del segon any es comença amb el castellà i l'anglès. Per què ho feim així? Perquè és normal que s'aprenui primer la llengua del país i vehicular del centre, en la qual han d'estudiar totes les altres assignatures, per això es dediquen tots els esforços a la llengua catalana i perquè a una persona que procedeix de països de llengües no romàniques no és convenient voler-li ensenyar d'una manera formal dues llengües, tan diferents de la seva, a la vegada. Així ho hem anat fent a mesura que hem vist la normalitat en aquesta manera, igual ho va recomanar la conselleria d'Educació a les instruccions publicades l'any 2002 per elaborar el PALIC (Pla d'atenció Lingüística i Cultural). Així i tot, de manera informal, aprenen el castellà perquè el senten a tothora, es poden comunicar en castellà molt aviat i a l'hora d'estudiar-lo requereix el mateix esforç que qualsevol altra assignatura.

Al taller també estudien matemàtiques bàsiques: nombres, operacions, figures geomètriques planes, problemes... i coneixement del medi natural i social: el cos humà, l'entorn proper, Illes Balears, Països catalans, Estat espanyol, continents i oceans, l'univers, mesures de respecte al medi ambient...

A l'aula de referència sempre fan les àrees que es consideren socialitzadores: educació física, educació plàstica, tecnologies, música i tutoria, l'assistència a les altres àrees depèn de l'horari de la mestra del taller. De tot d'una s'intenta que vagin al taller el màxim d'hores possible per accelerar l'aprenentatge del català, però de seguida que es poden incorporar a alguna

Foto cedida per Antònia Santandreu

classe es canvien, hi ha molta flexibilitat en les sortides del taller.

Des del primer any s'intenta que tenguin el màxim suport de la mestra de pedagogia terapèutica i d'audició i llenguatge dins l'aula quan entren a fer suport a l'alumnat d'integració. Aquest suport segueix fins que no el necessiten. Com també la mestra del taller, el tercer any segueix fent l'optativa de processos de comunicació per poder dur un seguiment un any més. El professorat d'àrea també els fa suport, alguns professors fan suport a altres professors de la mateixa àrea.

Per arrodonir-ho varem iniciar fa cinc anys el voluntariat lingüístic, que consisteix en grups de conversa i parelles lectores, composts per alumnat de batxillerat i l'alumnat nouvingut. Es reuneixen a l'hora del primer esplai per parlar d'una manera col·loquial i berenar junts o bé llegir un capítol de la lectura obligatòria. El curs passat teníem uns trenta-cinc alumnes voluntaris que feien aquesta tasca.

“Aprentatge ràpid de la llengua: apren a entendre i a parlar més ràpidament perquè és el màxim objectiu del taller...”

La direcció del centre posa tota la voluntat per fer possible el bon desenvolupament de l'alumnat en general, també dels nouvinguts. L'equip directiu hi

Foto cedida per Antònia Santandreu

fa feina en l'àmbit acadèmic i personal quan fa falta. El professorat que treballam directament en el pla tenim tota l'ajuda necessària i ens reconeixen la nostra feina.

Valoració del pla d'acollida lingüística i cultural

L'aula i el taller, així com funcionen al nostre centre, creim que compleixen les característiques, per poder-se considerar una ajuda a la inserció de l'alumnat, perquè li proporciona:

- Un referent: té una persona de referència a la qual pot acudir sempre que ho necessiti.
- Temps: pot dedicar el temps que fa falta al canvi, llavors dins el grup anirà aprenent.
- Confiança: és un petit lloc on ell/a sap que pot acudir i relaxar-se una mica.
- Seguretat: troba una part afectiva molt necessària en aquests moments, i li proporciona tranquil·litat, que reverteix en seguretat en si mateix.
- Aprenentatge ràpid de la llengua: aprèn a entendre i a parlar més ràpidament perquè és el màxim objectiu del taller, deixant en segon lloc els conceptes.
- Participació: pot participar en les classes des del primer moment, la qual cosa és més difícil en el gran grup.

- Atenció individualitzada: té una atenció més directa i més exclusiva a causa del baix nombre d'assistents.
- Materials adients: utilitza tot tipus de material visual i manipulable molt important per començar a aprendre una nova llengua, inexistent a les aules dels centres de secundària.
- Ajuda: pot interrompre la classe per qualsevol qüestió que hagi de resoldre al moment.
- Consideració: sap que serà escoltat sempre que necessiti comunicar-se.
- Emocions: pot parlar dels seus problemes, de la seva gent i del seu país quan en té necessitat, i fer un te quan estam nerviosos, això minva tensions.

Foto cedida per Antònia Santandreu

Nosaltres pensam que aquestes mesures per acollir l'alumnat d'incorporació tardana són necessàries i adequades. Aquest alumnat si no se sent atès dins les aules i d'una manera més intensiva a fora, els primers anys, es desbarata, no treballa ni deixa treballar per cridar l'atenció i acaba malament, molt lluny de la normalitat. ■

“L'alumnat immigrant, una vegada situat dins el context escolar i social, farà un bon aprenentatge segons com siguin les seves aptituds, i segons quines siguin les seves oportunitats, igual que qualsevol estudiant a qualsevol part del món”.